

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2019 m. birželio 13 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Socialinė politika – Direktyva 2001/23/EB – Taikymo sritis – Įmonės dalies perdavimas – Darbuotojų teisių apsauga – Sąvoka „perdavimas“ – Sąvoka „ūkio subjektas“ – Patronuojančiosios bendrovės ekonominės veiklos dalies perdavimas naujai įsteigta patronuojamajai bendrovei – Tapatybė – Autonomija – Ekonominės veiklos tęsimas – Ekonominės veiklos tęsimo stabilumo kriterijus – Naudojimasis trečiųjų šalių gamybos veiksniais – Ketinimas likviduoti perduotą subjektą“

Byloje C-664/17

dėl *Areios Pagos* (Kasacinis teismas, Graikija) 2017 m. lapkričio 8 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2017 m. lapkričio 27 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Ellinika Nafpigeia AE

prieš

Panagiotis Anagnostopoulos ir kt.,

dalyvaujant:

Syllogos Ergazomenon Nafpigeion Skaramagka, I TRIAINA,

Panellinia Omospondia Ergatoypallilon Metallou (POEM) ir

Geniki Synomospondia Ergaton Ellados (GSEE),

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija)

kurį sudaro kolegijos pirmininkė A. Prechal, teisėjai F. Biltgen, J. Malenovský (pranešėjas), C. G. Fernlund ir L. S. Rossi,

generalinis advokatas M. Szpunar,

posėdžio sekretorė L. Hewlett, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2018 m. lapkričio 15 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Ellinika Nafpigeia AE*, atstovaujamos *dikigoro* S. Andriopoulos ir D. Zerdelis,

* Proceso kalba: graikų.

- P. Anagnostopoulou ir kitų 89 darbuotojų, *Syllogos Ergazomenon Nafpigeion Skaramagka, I TRIAINA* ir *Panellinia Omospondia Ergatoýpallilon Metallou (POEM)*, atstovaujamų *dikigoros* V. Pittas,
- D. Karampinis, atstovaujamo *dikigoros* M. Michalopoulos,
- K. Priovolos ir K. Kostopoulos, atstovaujamų *dikigoros* A. Tzellis,
- *Geniki Synomospondia Ergaton Ellados (GSEE)*, atstovaujamos *dikigoros* S. Kazakou,
- Graikijos vyriausybės, atstovaujamos S. Charitaki, S. Papaioannou ir E.-M. Mamouna,
- Europos Komisijos, atstovaujamos M. Konstantinidis ir M. Kellerbauer,

susipažinęs su 2019 m. vasario 7 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima ši

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 2001 m. kovo 12 d. Tarybos direktyvos 2001/23/EB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo (OL L 82, 2001, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 98) 1 straipsnio 1 dalies a ir b punktų išaiškinimu.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Ellinika Nafpigeia AE* ginčą su Panagiotis Anagnostopoulou ir 89 kitų darbuotojų (toliau – susiję darbuotojai) dėl pirminių darbo sutarčių, kurias sudarė šios šalys, vykdymo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyva 2001/23 nuo 2001 m. balandžio 11 d. buvo kodifikuota 1977 m. vasario 14 d. Tarybos direktyva 77/187/EEB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo (OL L 61, 1977, p. 26), iš dalies pakeista 1998 m. birželio 29 d. Tarybos direktyva 98/50/EB (OL L 201, 1998, p. 88). Visi įvykiai, susiję su pagrindinėje byloje nagrinėjamu perdavimu įvyko po 2001 m. balandžio 11 d., todėl pagrindinei bylai *ratione temporis* taikytina Direktyva 2001/23.
- 4 Direktyvos 2001/23 3 ir 8 konstatuojamosiose dalyse įtvirtinta:
 - „(3) Būtina garantuoti darbuotojų apsaugą pasikeitus darbdaviui, pirmiausia užtikrinant, kad būtų apsaugotos jų teisės.

<...>

- (8) Siekiant užtikrinti teisinę apsaugą ir skaidrumą, teisinę perdavimo sąvoką reikia paaiškinti atsižvelgiant į Teisingumo Teismo precedentų teisę. Toks paaiškinimas nepakeitė Teisingumo Teismo paaiškintos Direktyvos 77/187/EEB taikymo srities.“

5 Šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose nustatyta:

- „a) Ši direktyva taikoma teisinio perdavimo arba susijungimo atveju perduodant įmonę, verslą arba įmonės ar verslo dalį kitam darbdaviui;
- b) Atsižvelgiant į a punktą ir kitas šio straipsnio nuostatas, šioje direktyvoje nustatytas perdavimas yra perdavimas išlaikant ūkio subjekto tapatybę, t. y. išlaikant organizuotą išteklių grupę, kurios tikslas yra ūkinė veikla, nepriklausomai nuo to, ar ta veikla yra pagrindinė ar pagalbinė.“

6 Šios direktyvos 2 straipsnio 1 dalies a ir b punktai suformuluoti taip:

„Šioje direktyvoje:

- a) „perdavėjas“ yra fizinis arba juridinis asmuo, kuris dėl 1 straipsnio 1 dalyje nurodyto perdavimo praranda darbdavio teises įmonėje, versle arba įmonės ar verslo dalyje;
- b) „perėmėjas“ yra fizinis arba juridinis asmuo, kuris dėl 1 straipsnio 1 dalyje nurodyto perdavimo įgyja darbdavio teises įmonėje, versle arba įmonės ar verslo dalyje.“

7 Direktyvos 2001/23 3 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyta:

„Perdavėjo teisės ir pareigos, kylančios iš darbo sutarties arba darbo santykių, galiojančių perdavimo dieną, ryšium su perdavimu yra perduodami perėmėjui.“

8 Šios direktyvos 4 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Įmonės, verslo arba įmonės ar verslo dalies perdavimas pats savaime nėra pagrindas, kuriuo remdamasis perdavėjas arba perėmėjas gali atleisti iš darbo. Ši nuostata netrukdo atleisti iš darbo dėl ekonominių, techninių arba organizacinių priežasčių, susijusių su darbo jėgos pasikeitimais.

<...>

2. Jeigu darbo sutartis arba darbo santykiai nutraukiami dėl to, kad perdavimas yra susijęs su esminiu darbo sąlygų pasikeitimu, nepalankiu darbuotojui, darbdavys yra atsakingas už darbo sutarties arba darbo santykių nutraukimą.“

9 Šios direktyvos 5 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Jeigu valstybės narės nenustato kitaip, 3 ir 4 straipsniai netaikomi įmonės, verslo arba įmonės ar verslo dalies perdavimui, jeigu perdavėjui taikomos bankroto arba kitos panašios nemokumo procedūros, kurios buvo pradėtos ketinant likviduoti perdavėjo turtą ir kurias prižiūri kompetentinga valstybinės valdžios institucija (kuri gali būti kompetentingos valstybinės valdžios institucijos įgaliotas praktikuojantis nemokumo specialistas).“

Graikijos teisės aktai

- 10 Pagal *Proedrikó Diátagma 178/2002: Métra schetiká me tin prostasía ton dikaíomáton ton ergazoménon se períptosi metavívasis epicheiríseon, enkatastáseon í tmimáton enkatastáseon í epicheiríseon, se symmórfosi pros tin Odígia 98/50/EK tou Symvouliou* (Prezidento dekretas Nr. 178/2002 dėl priemonių, susijusių su darbuotojų teisių apsauga įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, siekiant įgyvendinti Direktyvą 98/50/EB) (Graikijos oficialusis leidinys FEK A' 162, 2002 m. liepos 12 d., toliau – Prezidento dekretas Nr. 178/2002) 2 straipsnio 1 dalies a ir c punktus: nuostatos

taikomos bet kokiam sutartyje ar teisės aktuose numatytam įmonių perdavimui arba įmonių, verslo ar verslo dalių susijungimui, dėl kurių pasikeičia darbdavys ir kurie gali būti susiję su viešosiomis ar privačiomis įstaigomis, vykdančiomis ekonominę pelno arba ne pelno veiklą.

- 11 Šio dekreto 2 straipsnio 1 dalies b punkte „perdavimas“ apibrėžiamas kaip ūkio subjekto perdavimas išlaikant jo tapatybę, t. y. išlaikant organizuotą išteklių grupę, kad būtų tęsiama ekonominė veikla, neatsižvelgiant į tai, ar ta veikla yra pagrindinė, ar pagalbinė.
- 12 Minėto dekreto 3 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose apibrėžiamos sąvokos „perdavėjas“ ir „perėmėjas“: pirmoji reiškia bet kurį fizinį arba juridinį asmenį, kuris dėl perdavimo, kaip jis suprantamas pagal pirmą nurodytą reikšmę, praranda darbdavio teises įmonėje, versle arba įmonės ar verslo dalyje, antroji – bet kurį fizinį arba juridinį asmenį, kuris dėl tokio perdavimo įgyja darbdavio teises įmonėje, versle arba įmonės ar verslo dalyje.
- 13 Taikant šio Prezidento dekreto Nr. 178/2002 4 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą, visos esamos perdavėjo teisės ir pareigos, kurias jis turėjo pagal darbo sutartį arba darbo santykius, nuo perdavimo dienos yra perduodamos perėmėjui.
- 14 Šio dekreto 4 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje numatyta, kad, atlikus perdavimą, perdavėjas kartu su perėmėju toliau yra solidariai ir visiškai atsakingi už pareigas, kylančias pagal darbo sutartį ar darbo santykius, iki dienos, kurią veiklą perima perėmėjas.
- 15 Iš minėto dekreto 4 straipsnio 2 dalies matyti, kad, atlikus perdavimą, perėmėjas toliau išlaiko darbo sąlygas, jau numatytas kolektyvinėje darbo sutartyje, arbitražo sprendime, darbo tvarkos taisyklėse ar individualioje darbo sutartyje.
- 16 Prezidento dekreto Nr. 178/2002 5 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyta, kad pats įmonės, verslo arba įmonės dalies perdavimas nėra priežastis atleisti darbuotojus iš darbo. Tačiau, kaip nustatyta šio dekreto 5 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, jeigu laikomasi nuostatų dėl atleidimo iš darbo, leidžiama atleisti tuo atveju, jei to reikia dėl ekonominių, techninių ar organizacinių priežasčių, susijusių su personalo pokyčiais. Vis dėlto šio dekreto 5 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad jeigu darbo sutartis arba darbo santykiai nutraukiami dėl to, kad, atlikus perdavimą, iš esmės pasikeičia darbo sąlygos ir toks pasikeitimas nepalankus darbuotojams, darbdavys yra laikomas atsakingu už darbo sutarties arba darbo santykių nutraukimą.
- 17 Pagal Prezidento dekreto Nr. 178/2002 6 straipsnio 1 dalį perdavimo pasekmės, numatytos šio dekreto 4 ir 5 straipsniuose, netaikomos tais atvejais, kai perėmėjui taikoma bankroto procedūra ar bet kokia kita panaši procedūra.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 18 Susiję darbuotojai maždaug 30 metų pagal neterminuotas darbo sutartis, sudarytas su *Ellinika Nafpigeia*, dirbo šios bendrovės įrenginiuose, esančiuose Skaramangoje (Graikija).
- 19 Minėta bendrovė nuo 1985 m. veikė kaip valstybinė įmonė, tačiau 2002 m. ji buvo privatizuota ir jai buvo nustatytas draudimas mažinti darbuotojų skaičių iki 2008 m. rugsėjo 30 d.
- 20 Vykstant privatizavimui, *Ellinika Nafpigeia* vykdė keturias veiklos rūšis, t. y. statė karinius ir prekybinius laivus, remontavo laivus, statė ir remontavo povandeninius laivus, taip pat statė ir remontavo geležinkelio transporto priemones. Šios veiklos rūšys buvo paskirstytos atitinkamai keturiems „departamentams“, t. y. antvandeninių įrenginių departamentui, remonto departamentui, povandeninių laivų departamentui ir riedmenų departamentui. Be jų, *Ellinika Nafpigeia* organizacinė

struktūra taip pat apėmė keturis gamybos „skyrius“, būtent valcavimo, vamzdžių gamybos, stalių ir kitas dirbtuves. Šių „skyrių“ dalyvavimas buvo būtinas įgyvendinant darbus, atliekamus vykdant kiekvieną iš nurodytų departamentų veiklų.

- 21 Netrukus po privatizavimo, *Ellinika Nafpigeia* įkūrė patronuojamąją bendrovę riedmenų sektoriuje, t. y. *Etaireia Trochaiou Ylikou Ellados AE* (toliau – ETYE), kad galėtų perleisti jai vykdomų programų susitarimus, susijusius su įvairių rūšių geležinkelio transporto priemonių statymu ir tiekimu. Kaip matyti iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, 2006 m. rugsėjo 28 d. *Ellinika Nafpigeia* ir ETYE sudarė kelias sutartis, kad *Ellinika Nafpigeia*ont „riedmenų departamentas“ nuo 2006 m. spalio 1 d. galėtų veikti kaip savarankiška bendrovė, pavadinta ETYE.
- 22 Šiomis sutartimis visų pirma buvo siekiama, kad profesinėms reikmėms būtų išnuomotas *Ellinika Nafpigeia* žemės sklypas, kad *Ellinika Nafpigeia* parduotų ir tiektų ETYE kilnojamąjį turtą, kad *Ellinika Nafpigeia* teiktų ETYE administracines paslaugas ir kad *Ellinika Nafpigeia* skirtų ETYE atlikti sustabdytus darbus pagal tris programos susitarimus.
- 23 2007 m. *Ellinika Nafpigeia* ir ETYE sudarė kitų sutarčių dėl, be kita ko, ETYE darbuotojų nuomos *Ellinika Nafpigeia*, dėl bendrovei ETYE suteikto *Ellinika Nafpigeia* įgaliojimo baigti sustabdytus darbus pagal programos susitarimą ir dėl ETYE paslaugų teikimo *Ellinika Nafpigeia*.
- 24 2007 m. rugsėjo 28 d. *Ellinika Nafpigeia* ir ETYE sudarė bendrąjį susitarimą dėl ETYE likvidavimo 2008 m. rugsėjo 30 d. Be to, buvo sutarta, kad *Ellinika Nafpigeia* padengs likvidavimo išlaidas, kurių suma prilygsta apytiksliai numatomoms 160 ETYE darbuotojų atleidimo išlaidoms. Vis dėlto numatyta likvidavimo data buvo nukelta, iš dalies pakeitus minėtą bendrąjį susitarimą 2008 m. rugsėjo 10 d.
- 25 2007 m. spalio 1 d. Vokietijos ribotos atsakomybės bendrovių *INTEI Industriebeteiligungsgesellschaft mbH* (toliau – INTEI) ir *Industriegesellschaft Waggonbau Ammendorf mbH* (toliau – IGWA) grupė įsigijo visas ETYE akcijas.
- 26 2007 m. spalio 8 d. pranešime susiję darbuotojai buvo informuoti apie tai, kad ši bendrovių grupė perėmė ETYE. 2008 m. gegužės 13 d. buvo sudaryta kolektyvinė įmonės sutartis dėl visų ETYE darbuotojų darbo užmokesčio ir darbo sąlygų.
- 27 2010 m. *Polymeles Protodikeio Athinon* (Atėnų pirmosios instancijos teismas, Graikija) paskelbė ETYE bankrotą.
- 28 2009 m. birželio 1 d. susiję darbuotojai *Monomeles Protodikeio Athinon* (Atėnų pirmosios instancijos teismas, vienas teisėjas, Graikija) pareiškė ieškinį, siekdami, kad teismas pripažintų, jog jie toliau saistomi su *Ellinika Nafpigeia* neterminuotomis darbo sutartimis, kad *Ellinika Nafpigeia* turi sumokėti jiems įstatyme numatytą darbo užmokestį, be kita ko, už visą jų darbo sutarčių galiojimo laikotarpį, ir kad *Ellinika Nafpigeia* turėtų kiekvienam darbuotojui sumokėti įstatyme numatytas išeitines išmokas, jei darbo sutartys būtų nutrauktos.
- 29 Kadangi teismas, į kurį kreiptasi, minėtą ieškinį tenkino, *Ellinika Nafpigeia* pateikė apeliacinį skundą *Efeteio Athinon* (Atėnų apeliacinis teismas, Graikija). Šis teismas patvirtino pirmąją instanciją priimtą sprendimą ir nusprendė, kad ETYE niekada nebuvo savarankiškas organizacinis subjektas. Pirmą, jis nurodė, kad ETYE nebuvo savarankiškas gamybos vienetas, nes gaminant ir remontuojant riedmenis neišvengiamai reikėjo naudotis visų keturių *Ellinika Nafpigeia* gamybos skyrių paslaugomis, ir jei *Ellinika Nafpigeia* būtų nutraukusi bet kokią veiklą, ETYE nebūtų galėjusi gaminti ir remontuoti geležinkelio riedmenų. Antra, ETYE neturėjo savo administracijos darbuotojų ir naudojosi *Ellinika Nafpigeia* administracine parama ir, trečia, ji nebuvo savarankiška finansiniu požiūriu, nes jos finansinį valdymą užtikrino *Ellinika Nafpigeia*. Tuo remdamasis *Efeteio Athinon* (Atėnų apeliacinis teismas) padarė išvadą, kad įmonė, verslas arba verslo dalis nebuvo perduoti, taigi *Ellinika Nafpigeia* ir toliau yra susijusių darbuotojų darbdavė.

- 30 2013 m. rugpjūčio 29 d. *Ellinika Nafpigeia* dėl šio sprendimo pateikė kasacinį skundą *Areios Pagos* (Kasacinis teismas, Graikija). Bylą nagrinėjusioje minėto teismo kolegijoje nuomonės išsiskyrė dėl Direktyvos 2001/23 1 straipsnyje esančios sąvokos „ūkio subjektas“ apimtys.
- 31 Iš tikrųjų trys šios kolegijos nariai mano, kad ETYE negalėjo tęsti jai pavestos veiklos, nes prieš nagrinėjamą perdavimą ji neturėjo reikalingos materialinės ir techninės infrastruktūros, o riedmenų departamentas, kuris, regis, jai buvo perduotas, negalėjo veikti be *Ellinika Nafpigeia* gamybos skyrių, administracijos ir finansų skyrių pagalbos. Šį vertinimą patvirtina nedidelė ETYE vykdytos veiklos apimtis, lėmusi jos bankrotą. Tokį vertinimą pagrindžia ir susijusių darbuotojų pozicija – jie teigia, kad nagrinėjamo perdavimo tikslas buvo nutraukti *Ellinika Nafpigeia* geležinkelio transporto priemonių gamybos ir remonto veiklą ir panaikinti su ja susijusias darbo vietas be neigiamų finansinių padarinių *Ellinika Nafpigeia*.
- 32 Vis dėlto du bylą nagrinėjančios kolegijos nariai mano, kad perduotas padalinys tiek prieš atliekant nagrinėjamą perdavimą, tiek jį atlikus buvo pakankamai savarankiškas, kad galėtų vykdyti savo ekonominę veiklą. Perduodant mažesnės svarbos padalinį sąvoką „ūkio subjektas“ sudarantys elementai gali būti suprantami ne taip griežtai, kaip būtų tuo atveju, jeigu būtų perduodama visa įmonė arba pagrindinė veikla. Tai, kad perdavėjas padėjo perėmėjui, kaip patronuojamajai bendrovei, vykdyti išgytą veiklą, nereiškia, kad negalėjo būti atliktas perdavimas, nes, siekiant išaiškinti sąvoką „perdavimas“, reikėtų atsižvelgti į dabartines „verslo“ formas, visų pirma naudojimąsi trečiųjų šalių turtu ir paslaugomis. Galiausiai perdavėjo ir perėmėjo ketinimas likviduoti įmonę nerodo, kad perdavimas neatliktas, tačiau tai gali būti elementas, tam tikrais atvejais leidžiantis perleidžiančiam darbdaviui pagal nacionalinės teisės nuostatas daryti vienašališką sutarties sąlygų pakeitimą ir ją nutraukti.
- 33 Todėl *Areios Pagos* (Kasacinis teismas, Graikija) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta Direktyvos [2001/23] 1 straipsnyje, ir siekiant išsiaiškinti, ar įvykdytas įmonės, verslo arba įmonės ar verslo dalių perdavimas, ar sąvoka „ūkio subjektas“ turi būti suprantama kaip visiškai savarankiškas gamybos vienetas, kuris, siekdamas savo ekonominių tikslų, gali veikti nesinaudodamas (perkant, skolinantis, nuomojantis ar kt.) jokiais trečiųjų šalių gamybos veiksniais (žaliavomis, žmogiškaisiais ištekliais, mechaniniais įrenginiais, galutinio produkto komponentais, pagalbos paslaugomis, finansiniais ištekliais ir kt.)? Ar atvirkščiai, siekiant pripažinti „ūkio subjektu“ pakanka to, kad yra atskiras gamybos vieneto veiklos tikslas, kad šia veikla iš tikrųjų siekiama komercinių tikslų ir kad galima veiksmingai organizuoti gamybos veiksmus (žaliavas, mechaninius ir kitus įrenginius, žmogiškuosius išteklius ir pagalbos paslaugas), norint pasiekti minėtą tikslą, nepaisant to, ar naujasis savininkas naudoja gamybos veiksniais, įskaitant išorinius, ar to, kad minėto tikslo jam nepavyko pasiekti esant tam tikrai situacijai?
2. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta [Direktyvos 2001/23] 1 straipsnyje, ar perdavimu galima pripažinti atvejį, kai perdavėjas ar perėmėjas (arba abu kartu) numato ne tik tai, kad naujasis savininkas sėkmingai tęs veiklą, bet ir tai, kad ateityje ketinama nutraukti šią veiklą ir likviduoti įmonę?“

Dėl prejudicinių klausimų

- 34 Šiais dviem klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Direktyva 2001/23, visų pirma jos 1 straipsnio 1 dalies a ir b punktai, turi būti aiškinami taip, kad ji taikoma gamybos vieneto perdavimui kai, viena vertus, perdavėjas, perėmėjas arba abu šie asmenys veikia norėdami, kad perėmėjas tęstų perdavėjo vykdytą veiklą, tačiau kartu ir siekdami perėmėjo išnykimo ateityje jam bankrutuojant, ir, antra vertus, nagrinėjamas vienetas nėra visiškai savarankiškas, nes neturi pajėgumų pasiekti savo ekonominio tikslo, nesinaudodamas trečiųjų šalių gamybos veiksniais.

- 35 Pirmiausia pažymėtina, kad pagal Direktyvos 2001/23 1 straipsnio 1 dalies a punktą ši direktyva taikoma teisinio perdavimo arba susijungimo atveju perduodant įmonę, verslą arba įmonės ar verslo dalį kitam darbdaviui.
- 36 Su sąlyga, kad įvykdytos minėtos sąlygos, perdavimas dar turi atitikti šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalies b punkte nustatytas sąlygas, t. y. tai – ūkio subjektas, kuris turi tapatybę, suprantamas kaip organizuota išteklių grupė, kurios tikslas yra ūkinė veikla, neatsižvelgiant į tai, ar ta veikla yra pagrindinė, ar pagalbinė.
- 37 Siekiant naudingai atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimus, pirmiausiai reikia atsakyti į klausimą, ar Direktyva 2001/23, ypač jos 1 straipsnio 1 dalies b punktas, gali būti taikomas esant tokiai situacijai, kai perdavėjas, perėmėjas arba šie du asmenys kartu planuoja ne tik tai, kad perėmėjas tęs perduoto subjekto veiklą, bet ir tai, kad ateityje pats perėmėjas bus likviduotas. Tik tuo atveju, jei bus pateiktas teigiamas atsakymas, reikės atsakyti į klausimą, ar toks perduotas subjektas, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, gali patekti į Direktyvos 2001/23 1 straipsnio 1 dalies a ir b punktų taikymo sritį.
- 38 Visų pirma, nors Direktyvos 2001/23 1 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta, kad perdavimas turi būti atliekamas, „kad būtų tęsiama ekonominė veikla“, vis dėlto iš šios formuluotės nematyti, kad toks veiklos tęsimas turi būti neribotas laiko atžvilgiu ir kad perdavėjas, perėmėjas arba šie du asmenys kartu negali turėti ketinimo vėliau, t. y. po to, kai bus tęsta nagrinėjama veikla, likviduoti pati perėmėja.
- 39 Iš jokios Direktyvos 2001/23 nuostatos neišplaukia, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas numatė, kad perėmėjo savarankiškumas konkretų laikotarpį lemia šios direktyvos taikymą.
- 40 Reikia pažymėti, kad aiškinimas, pagal kurį į Direktyvos 2001/23 taikymo sritį nepatenka toks perdavimas, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, yra nesuderinamas su šios direktyvos pirmuoju tikslu.
- 41 Direktyva 2001/23 siekiama užtikrinti su ūkio subjektu susijusių darbo santykių tęstinumą, neatsižvelgiant į savininko pasikeitimą (2014 m. kovo 6 d. Sprendimo *Amatori ir kt.*, C-458/12, EU:C:2014:124, 51 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 42 Vis dėlto atrodo, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamas perdavimas įvyko būtent su tikslu, kad naujasis savininkas tęs ekonominę veiklą, todėl šiuo atveju turi būti užtikrintas Direktyvos 2014/23 garantuojamas darbo santykių tęsimas.
- 43 Pagaliau šį aiškinimą patvirtina Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalis, kuri yra konteksto, į kurią įsiterpia šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalies b punktas, elementas.
- 44 Pagal Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalį jos 3 ir 4 straipsniai iš principo netaikomi, jeigu perdavėjui taikomos bankroto arba kitos panašios nemokumo procedūros, kurios buvo pradėtos ketinant likviduoti perdavėjo turtą.
- 45 Iš to matyti, kad pagal Direktyvos 2001/23 3 ir 4 straipsnius darbuotojams užtikrinama apsauga gali būti nutraukiama tik tada, jeigu perdavimo dieną tokia procedūra taikoma perdavėjui.
- 46 Vis dėlto pagrindinėje byloje neginčijama, kad, viena vertus, perdavėjui tokia procedūra netaikoma ir, kita vertus, perduotos ekonominės veiklos nutraukimas numatytas tik ateityje, likviduojant perėmėją.
- 47 Iš to matyti, kad pagrindinės bylos aplinkybėmis su perdavimu susiję darbuotojai negali prarasti apsaugos, kuri jiems suteikiama pagal Direktyvos 2001/23 3 ir 4 straipsnius.

- 48 Iš to, kas išdėstyta matyti, jog Direktyva 2001/23, ypač jos 1 straipsnio 1 dalies b punktas iš principo gali būti taikomas tokiu atveju, kai perdavėjas, perėmėjas arba šie du asmenys kartu planuoja ne tik tai, kad perėmėjas tęs perduoto subjekto veiklą, bet ir tai, kad ateityje perėmėjas bus likviduotas.
- 49 Kaip matyti iš šio sprendimo 31 punkto, vis dėlto atrodo, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja dėl to, ar jo nagrinėjamoje byloje perdavimas nėra perdavėjo, perėmėjo ar šių dviejų asmenų kartu piktnaudžiavimas, siekiant paslėpti jų tikrąjį ketinimą, t. y. palengvinti perduoto subjekto likvidavimą nepatiriant neigiamų finansinių padarinių.
- 50 Šiuo klausimu primintinas bendrasis Sąjungos teisės principas, pagal kurį Sąjungos teisės aktų taikymas negali būti išplėstas taip, kad apimtų veiksmus, atliekamus turint tikslą sukčiaujant arba piktnaudžiaujant pasinaudoti Sąjungos teisėje numatytais lengvatomis (šiuo klausimu žr. 2019 m. vasario 26 d. Sprendimo *N Luxembourg 1 ir kt.*, C-115/16, C-118/16, C-119/16 ir C-299/16, EU:C:2019:134, 96 ir 97 punktus bei juose nurodytą jurisprudenciją).
- 51 Iš to išplaukia, kad negalima leisti pasinaudoti Sąjungos teisės nuostatomis, kai jomis remiamasi ne siekiant įgyvendinti šių nuostatų tikslus, bet siekiant pasinaudoti Sąjungos teisės lengvata, kai galimybės pasinaudoti šia lengvata sąlygos buvo įvykdytos tik formaliai (šiuo klausimu žr. 2019 m. vasario 26 d. Sprendimo *N Luxembourg 1 ir kt.*, C-115/16, C-118/16, C-119/16 ir C-299/16, EU:C:2019:134, 98 punktą).
- 52 Teisingumo Teismas turi pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui naudingos informacijos, kad būtų galima patikrinti, ar perdavėjas ir perėmėjas laikosi šio sprendimo 50 punkte nurodyto principo.
- 53 Šiuo klausimu pažymėtina, kad nors pagal Direktyvos 2001/23 1 straipsnio 1 dalies b punktą ši direktyvą taikoma su sąlyga, kad po perdavimo bus tęsiama perduoto subjekto ekonominė veikla, paprasčiausias tokios veiklos tęsimas savaime neleidžia konstatuoti, kad minėta sąlyga įvykdyta.
- 54 Iš tikrųjų Teisingumo Teismas nusprendė, jog tam, kad būtų taikoma Direktyva 2001/23, perdavimas turi leisti perėmėjui stabiliai tęsti perdavėjo veiklą ar tam tikras jo veiklos rūšis (šiuo klausimu žr. 1999 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *Allen ir kt.*, C-234/98, EU:C:1999:594, 37 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 55 Teisingumo Teismo nustatytą stabilumo reikalavimą reikia suprasti kaip nurodantį darnią įvairių gamybos veiksmų, visų pirma materialių ir nematerialių elementų, taip pat reikalingo personalo, leidžiančių perduotam subjektui tęsti ekonominę veiklą, visumą (šiuo klausimu žr. 1995 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *Rygaard*, C-48/94, EU:C:1995:290, 21 punktą).
- 56 Vis dėlto gamybos veiksmų visuma, kai nuo perdavimo siekiama sutrikdyti žaliavų ir produkcijos pusiausvyrą gamyboje ir kyla pavojus nuslopinti gamybą ir pasiekti, kad laipsniškai, bet neišvengiamai perduota veikla išnyktų, turi būti laikoma ne tik neatitinkančia stabilumo reikalavimo, bet ir galinčia parodyti nagrinėjamų ūkio subjektų neteisėtą ketinimą išvengti neigiamų su būsimu perduoto subjekto likvidavimu susijusių finansinių padarinių, kurie paprastai tenka perdavėjui ir kurių perėmėjas negali prisiimti.
- 57 Taip būtų ir tuo atveju, jei perduotas subjektas tik užbaigtų vykdyti tam tikras sutartis ar konkrečias programas, tačiau perėmėjo įmonės viduje nebūtų organizuotos elementų, nurodytų šio sprendimo 55 punkte, visumos (šiuo klausimu žr. 1995 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *Rygaard*, C-48/94, EU:C:1995:290, 20–22 punktus).

- 58 Atsižvelgdamas į išvardytus kriterijus prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar, esant tokiai situacijai, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje, nagrinėjami perdavėjas ir perėmėjas laikosi šio sprendimo 50 punkte minėto bendrojo Europos Sąjungos teisės principo, todėl gali pasinaudoti lengvatomis, Direktyvoje 2001/23 numatytomis įmonės perdavimo atveju.
- 59 Toliau, kaip nurodyta šio sprendimo 37 punkte, reikia patikrinti, ar Direktyvos 2001/23 1 straipsnio 1 dalies a ir b punktai gali būti taikomi tokio subjekto, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje, perdavimui.
- 60 Pirmiausia tam, kad būtų taikoma minėta direktyva, perdavimas turi būti susijęs su perduodančios įmonės dalimi, kuri sudaro ūkio subjektą, savo ruožtu sudarytą iš organizuotos asmenų ir kitų išteklių visumos, leidžiančios vykdyti ekonominę veiklą, kuriuo siekiama tam tikro tikslo ir kuris yra pakankamos struktūros ir gana savarankiškas (šiuo klausimu žr. 2007 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *Jouini ir kt.*, C-458/05, EU:C:2007:512, 31 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 61 Be to, nagrinėjamas subjektas privalo išsaugoti savo tapatybę po perdavimo (šiuo klausimu žr. 2009 m. vasario 12 d. Sprendimo *Klarenberg*, C-466/07, EU:C:2009:85, 39 punktą).
- 62 Kadangi ūkio subjekto tapatybę lemia daugybė neatskiriamų elementų, pavyzdžiui, jo darbuotojai, valdymo organai, darbo organizavimas, eksploatavimo metodai arba tam tikrais atvejais – jo turimos eksploatavimo priemonės (2017 m. liepos 20 d. Sprendimo *Piscarreta Ricardo*, C-416/16, EU:C:2017:574, 43 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija), ši tapatybė reiškia, kad, be kitų elementų, būtinas funkcinis savarankiškumas.
- 63 Kadangi subjekto funkcinis savarankiškumas yra neatsiejamas nuo jo tapatybės, pagal Direktyvos 2001/23 1 straipsnio 1 dalies b punktą reikalaujama, kad jis išliktų po perdavimo.
- 64 Be to, nebūtina, kad minėtas savarankiškumas būtų visiškas. Iš Direktyvos 2001/23 1 straipsnio 1 dalies a punkto aiškiai matyti, kad ši direktyva taikoma ne tik įmonės, bet ir įmonės dalies perdavimui.
- 65 Taigi toks įmonės gamybos vienetas, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kurio veikla iki perdavimo buvo vykdoma šioje įmonėje ir kurio savarankiškumas jos viduje dėl to buvo ribotas, neturėtų būti pašalinamas iš Direktyvos 2001/23 taikymo srities.
- 66 Šiuo atveju iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad perduotas gamybos vienetas neturėtų pajėgumų veikti taip, kad pasiektų savo ekonominį tikslą, jei nesinaudotų trečiųjų šalių gamybos veiksniais.
- 67 Nors tos pačios įmonės dalys naudojami šios įmonės, kaip visumos, savarankiškumu, tikėtina, kad joms pritrūktų savarankiškumo, kurio šios dalims reikia jų pačių išoriniams santykiams palaikyti.
- 68 Susiklosčius panašiai situacijai, Teisingumo Teismas nusprendė, kad jeigu Direktyvos 2001/23 1 straipsnio 1 dalies b punktas būtų aiškinamas taip, jog į šios direktyvos taikymo sritį nepatenka atvejis, kai perduotai veiklai vykdyti būtinas materialinis turtas visada priklausė perėmėjui, direktyva netektų dalies veiksmingumo (2018 m. rugpjūčio 7 d. Sprendimo *Colino Sigiienza*, C-472/16, EU:C:2018:646, 39 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 69 Vis dėlto, kadangi, kaip matyti iš šio sprendimo 21 punkto, toks gamybos vienetas, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kurį sudaro *Ellinika Nafpigeia* „riedmenų departamentas“, buvo perduotas ETYE, pirmosios bendrovės patronuojamajai bendrovei, šis vienetas nebegali būti laikomas turinčiu patronuojančiosios bendrovės savarankiškumą. Tokio atskirto vieneto, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, savarankiškumo išlaikymas reiškia, kad šis vienetas po perdavimo turi pakankamai garantijų, kurios jam užtikrina prieigą prie nagrinėjamų trečiosios šalies gamybos veiksnių taip, kad jis būtų nepriklausomas nuo vienašališkų šio trečiojo asmens ekonominių pasirinkimų.

- 70 Šios garantijos gali būti numatytos perduoto vieneto ir susijusio trečiojo asmens susitarimuose arba sutartyse, kuriuose įtvirtinamos tikslios ir privalomos sąlygos, kuriomis būtų užtikrinta prieiga prie trečiosios šalies gamybos veiksnių.
- 71 Galiausiai pats prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta šio sprendimo 69 ir 70 punktuose, ir į visas nagrinėjamo sandorio faktines aplinkybes, turės nustatyti, ar perduotas gamybos vienetas turi pakankamai garantijų, užtikrinančių jam prieigą prie trečiosios šalies gamybos veiksnių.
- 72 Tokiomis aplinkybėmis į pateiktus klausimus reikia atsakyti, kad Direktyva 2001/23, visų pirma jos 1 straipsnio 1 dalies a ir b punktai, turi būti aiškinami taip, kad ji taikoma gamybos vieneto perdavimui, kai, pirma, perdavėjas, perėmėjas arba abu šie asmenys veikia norėdami, kad perėmėjas tęstų perdavėjo vykdytą veiklą, tačiau kartu ir siekdami vėlesnio perėmėjo išnykimo jam bankrutuojant, ir, antra, nagrinėjamas vienetas nėra visiškai savarankiškas, nes neturi pajėgumų pasiekti savo ekonominę tikslą, nesinaudodamas trečiųjų šalių gamybos veiksniais, su sąlyga, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pirma, kad laikomasi bendrojo Europos Sąjungos teisės principo, pagal kurį perdavėjas ir perėmėjas privalo nebandyti nesąžiningai ir neteisėtai pasinaudoti Direktyvos 2001/23 teikiamomis lengvatomis, antra, kad susijęs gamybos vienetas turi pakankamai garantijų, užtikrinančių jam prieigą prie trečiosios šalies gamybos veiksnių taip, kad jis būtų nepriklausomas nuo vienašališkų šios trečiosios šalies ekonominių pasirinkimų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 73 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

2001 m. kovo 12 d. Tarybos direktyva 2001/23/EB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo, visų pirma jos 1 straipsnio 1 dalies a ir b punktai, turi būti aiškinami taip, kad ji taikoma gamybos vieneto perdavimui kai, pirma, perdavėjas, perėmėjas arba abu šie asmenys veikia norėdami, kad perėmėjas tęstų perdavėjo vykdytą veiklą, tačiau kartu ir siekdami vėlesnio perėmėjo išnykimo jam bankrutuojant, ir, antra, nagrinėjamas vienetas nėra visiškai savarankiškas, nes neturi pajėgumų pasiekti savo ekonominę tikslą, nesinaudodamas trečiųjų šalių gamybos veiksniais, su sąlyga, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kad, pirma, laikomasi bendrojo Europos Sąjungos teisės principo, pagal kurį perdavėjas ir perėmėjas privalo nebandyti nesąžiningai ir neteisėtai pasinaudoti Direktyvos 2001/23 teikiamomis lengvatomis, ir, antra, susijęs gamybos vienetas turi pakankamai garantijų, užtikrinančių jam prieigą prie trečiosios šalies gamybos veiksnių taip, kad jis būtų nepriklausomas nuo vienašališkų šios trečiosios šalies ekonominių pasirinkimų.

Parašai.